

ΜΑΘΗΜΑ 33

ΤΟ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ

- Είναι ρηματικό επίθετο με παθητική σημασία
- Σχηματίζεται από το ενεστωτικό θέμα με τις καταλήξεις **-ndus, -nda, -ndum**
- Αντιστοιχεί στα ρηματικά επίθετα της ελληνικής σε **-τεος-τέα-τέον**.

A. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

A1. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ

A' συζυγία: ama-ndus, ama-nda, ama-ndum

B' συζυγία: dele-ndus, dele-nda, dele-ndum

Γ' συζυγία: leg-e-ndus, leg-e-nda, leg-e-ndum

Γ' συζυγία: capi-e-ndus, capi-e-nda, capi-e-ndum

Δ' συζυγία: audi-e-ndus, audi-e-nda, audi-e-ndum

Το ρήμα feror: fer-e-ndus, fer-e-nda, fer-e-ndum

Το ρήμα fio: faci-e-ndus, faci-e-nda, faci-e-ndum

Α2. Η ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΗ ΣΥΖΥΓΙΑ

Οριστική ενεστώτα	Υποτακτική ενεστώτα	Απαρέμφατο ενεστώτα
legendus-a-um sum	legendus-a-um sim	legendum-am-um esse
legendus-a-um es	legendus-a-um sis	legendos-as-a esse
legendus-a-um est	legendus-a-um sit	
legendi-ae-a sumus	legendi-ae-a simus	
legendi-ae-a estis	legendi-ae-a sitis	
legendi-ae-a sunt	legendi-ae-a sint	

Οριστική παρατατικού	Υποτακτική παρατατικού
legendus-a-um eram	legendus-a-um essem
legendus-a-um eras	legendus-a-um esses
legendus-a-um erat	legendus-a-um esset
legendi-ae-a eramus	legendi-ae-a essemus
legendi-ae-a eratis	legendi-ae-a essetis
legendi-ae-a erant	legendi-ae-a essent

Οριστική μέλλοντα	Απαρέμφατο μέλλοντα
legendus-a-um ero	legendum-am-um fore
legendus-a-um eris	legendos-as-a fore
legendus-a-um erit	
legendi-ae-a erimus	
legendi-ae-a eritis	
legendi-ae-a erunt	

Οριστική παρακειμένου	Υποτακτική παρακειμένου	Απαρέμφατο παρακειμένου
legendus-a-um fui	legendus-a-um fuerim	legendum-am-um fuisse
legendus-a-um fuisti	legendus-a-um fueris	legendos-as-a fuisse
legendus-a-um fuit	legendus-a-um fuerit	
legendi-ae-a fuimus	legendi-ae-a fuerimus	
legendi-ae-a fuistis	legendi-ae-a fueritis	
legendi-ae-a fuerunt/fuere	legendi-ae-a fuerint	

Οριστική υπερσυντελικού	Υποτακτική υπερσυντελικού
legendus-a-um fueram	legendus-a-um fuissem
legendus-a-um fueras	legendus-a-um fuisses
legendus-a-um fuerat	legendus-a-um fuisset
legendi-ae-a fueramus	legendi-ae-a fuissemus
legendi-ae-a fueratis	legendi-ae-a fuissetis
legendi-ae-a fuerant	legendi-ae-a fuissent

Οριστική συντελεσμένου μέλλοντα
legendus-a-um fuero
legendus-a-um fueris
legendus-a-um fuerit

legendi-ae-a fuerimus
legendi-ae-a fueritis
legendi-ae-a fuerint

B. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ (ΣΛΓ. σελ: 170-172)

B1) ΤΟ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ ΧΡΗΣΙΜΕΥΕΙ:

α) ως επιθετικός προσδιορισμός

β) ως κατηγορούμενο με το ρήμα *sum*. Σχηματίζει την παθητική περιφραστική συζυγία και γίνεται χρήση δύο συντάξεων.

γ) ως κατηγορηματικός προσδιορισμός με ρήματα που έχουν τη σημασία του δίνω, δέχομαι, παρέχω, όπως *do, trado, mitto praebeo*. Το γερουνδιακό εκφράζει τότε σκοπό.

Legatis se spectandum praebeuit. (Κεφ. 36)

δ) στη γερουνδιακή έλξη (*attractio gerundiva*)

B2) Η ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΗ ΣΥΖΥΓΙΑ (ΠΠΣ)

1) Η ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ

i) Προσωπική σύνταξη: Το γερουνδιακό ανήκει σε ενεργητικό μεταβατικό ρήμα που συντάσσεται με αιτιατική.

Το ποιητικό αίτιο του γερουνδιακού τίθεται σε δοτική.

- **Liber nobis legendus est.**
- **Omnia sunt excitanda tibi.**
- **Vituperandus est proditor nobis.**

ii) Απρόσωπη σύνταξη: Το γερουνδιακό ανήκει σε αμετάβατο ρήμα ή σε μεταβατικό ρήμα που συντάσσεται με πώση διαφορετική από την αιτιατική.

Το ποιητικό αίτιο του γερουνδιακού τίθεται σε δοτική.

- **Domum nobis eundum est.** (εο: αμετάβατο)
- **Subveniendum est reipublicae tibi.** (subvenio + δοτ. = βοηθώ)
- **Medendum est vulneribus tibi.** (medeor + δοτ. = θεραπεύω)

2) ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΠΣ ΜΕ ΤΟ ΡΗΜΑ DEBEO + ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ – ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΕ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ ΣΕ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ

i) Προσωπική σύνταξη γερουνδιακού:

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ → ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

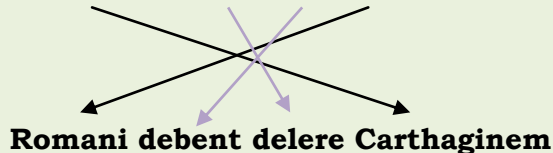
Το ποιητικό αίτιο → Υποκείμενο στο debeo (ονομαστική)

Το ρήμα sum δίνει έγκλιση και χρόνο στο debeo

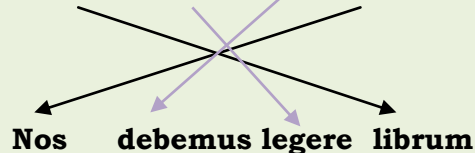
Το γερουνδιακό → απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα

Το υποκείμενο → αντικείμενο του απαρεμφάτου σε αιτιατική

Carthago delenda est Romanis



Liber legendus est nobis.



ii) Απρόσωπη σύνταξη γερουνδιακού:

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ → ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

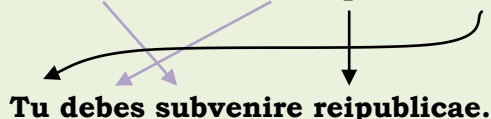
➤ **Το ποιητικό αίτιο → Υποκείμενο στο debeo (ονομαστική)**

➤ **Το ρήμα sum δίνει έγκλιση και χρόνο στο debeo**

➤ **Το γερουνδιακό → απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα**

➤ **Το αντικείμενο → αντικείμενο του απαρεμφάτου στην ίδια πτώση**

Subveniendum est reipublicae tibi. (subvenio + δοτ. = βοηθώ)



ΑΣΚΗΣΕΙΣ

(1) Να σχηματίσετε τα γερουνδιακά των παρακάτω ρημάτων: administro, gero, colo, depono, trado, cogito, imitor, tutor, intueor, nutrio, scio, caveo, confido, soleo, recipio, interficio, affero, eo, fio

A' συζυγία:

.....

B' συζυγία:

.....

Γ' συζυγία:.....

.....

Γ' συζυγία – ρήματα σε -ιο:.....

.....

Δ' συζυγία:.....

.....

Ανώμαλα ρήματα

.....

(2) Να εντοπίσετε σε ποιο από τα παρακάτω παραδείγματα η σύνταξη του γερουνδιακού είναι προσωπική και σε ποιο απρόσωπη και να αντικαταστήσετε τους τύπους της παθητικής περιφραστικής συζυγίας με το ρήμα *debeo* + απαρέμφατο, τρέποντας την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

Nec magis vituperandus est proditor patriae. (προσωπική σύνταξη)

✓ **Nec nos debemus vituperare magis proditorem patriae.** (Κεφ. 46)

Ut laudandus is sit (nobis). (προσωπική σύνταξη)

✓ **ut nos debeamus laudare eum.** (Κεφ. 46)

quod imperandum militibus (ei) esset. (προσωπική σύνταξη)

✓ **quod is deberet imperare militibus.** (Κεφ. 48)

Delendae sunt nobis legiones Romanorum.

.....

Aurum omne Camillo recipiendum erat.

.....

Servus tibi comprehendus est.

.....

Fiducia vobis deponenda erit.

Tibi Epheso Romam eundum est.

3) ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΕΒΕΟ + ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΤΥΠΟ ΤΗΣ ΠΠΣ (αντίστροφη διαδικασία) – ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ

i) Θα χρησιμοποιήσω προσωπική σύνταξη, αν το απαρέμφατο ανήκει σε ρήμα μεταβατικό που συντάσσεται με αιτιατική.

ΔΕΒΕΟ+ απαρέμφατο —————> ΠΠΣ

- το αντικείμενο απαρεμφάτου —————> υποκείμενο στο sum (ονομαστική)
- το ρήμα **debeo** δίνει έγκλιση και χρόνο στο sum
- από το απαρέμφατο —————> γερουνδιακό
- το γερουνδιακό συμφωνεί με το υποκείμενο του sum κατά γένος, αριθμό και πτώση.
- Το υποκείμενο —————> ποιητικό αίτιο σε δοτική

Ego debeo conformare animum

Animus conformandus est mihi

Nos debemus laudare Murenam

Murena laudandus est nobis.

ii) Θα χρησιμοποιήσω απρόσωπη σύνταξη, αν το ρήμα είναι αμετάβατο ή μεταβατικό με αντικείμενο σε πτώση διαφορετική από την αιτιατική.

ΔΕΒΕΟ+ απαρέμφατο —————> ΠΠΣ

- το αντικείμενο απαρεμφάτου —————> παραμένει αμετάβλητο
- το ρήμα **debeo** δίνει χρόνο και έγκλιση στο sum
- το απαρέμφατο —————> γερουνδιακό σε ονομαστική ουδετέρου ενικού
- το υποκείμενο —————> ποιητικό αίτιο σε δοτική

Tu debes vulneribus mederi. (medeor + δοτ. = θεραπεύω)


Vulneribus medendum est tibi.

Παρατήρηση: Με γερουνδικά ρημάτων που συντάσσονται με δοτική το ποιητικό αίτιο μπορεί να εκφέρεται με *ab, a* + αφαιρετική και όχι με απλή δοτική, έτσι ώστε να αποφεύγεται η σύγχυση του συντακτικού ρόλου των δύο δοτικών.

Παράδειγμα : **Patres debent liberis consulere** (consulo + δοτ. = φροντίζω για κάποιον)= Οι πατέρες πρέπει να φροντίζουν για τα παιδιά

A patribus consulendum est liberis (Αν γράφαμε Patribus consulendum est liberis θα μπορούσε να ερμηνευθεί και ως: για τους πατέρες πρέπει να φροντίζουν τα παιδιά.)

(ΣΛΓ. σελίδα 151 → η παράγραφος 3 και η σημείωση)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

(1) Να αντικαταστήσετε το ρήμα **debeo** + απαρέμφατο με τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας. Να δηλώσετε το ποιητικό αίτιο

Pueri magistrum honorare debent. —————> Magister pueris honorandus est.

Camillus Veientanam praedam aequo iure dividere debebat.

.....

Arria piscatoriam naviculam conducere debebat.

.....

Vos debetis patriae consulere (consulo + δοτ. = φροντίζω για..)

.....

Vos debetis magistris parere.

.....

(4) Να γίνει η επαναληπτική άσκηση 3 στη σελίδα 241 του σχολικού βιβλίου.

B3) Η ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΗ ΕΛΞΗ (Μάθημα 49)

A. Συντακτικό φαινόμενο κατά το οποίο χρησιμοποιούμε γερουνδιακό (παθητική σύνταξη) αντί γερουνδίου (ενεργητική σύνταξη), μετατρέποντας έτσι την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

A1. Είναι υποχρεωτική:

α) όταν πρόκειται να χρησιμοποιήσουμε εμπρόθετο τύπο γερουνδίου (*causa, gratia* + γενική, *ad, in* + αιτιατική, *de, ex, in, ab* + αφαιρετική) με αντικείμενο σε αιτιατική πτώση.

β) όταν χρησιμοποιούμε τη δοτική του γερουνδίου με αντικείμενο σε αιτιατική.

Παρατήρηση: Γερουνδιακή έλξη χρησιμοποιείται και στα ρήματα που συντάσσονται με αφαιρετική όπως *utor*.

A2. Δεν είναι υποχρεωτική, αν και η κλασική λατινική την προτιμούσε, όταν θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε απρόθετη γενική ή αφαιρετική γερουνδίου.

A3. Την αποφεύγουμε, όταν το αντικείμενο του γερουνδίου είναι το ουδέτερο αντωνυμίας ή επιθέτου.

B. Η διαδικασία της μετατροπής της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική:

- ✓ Το αντικείμενο του γερουνδίου παίρνει την πτώση του γερουνδίου και έτσι μετατρέπεται σε υποκείμενο του γερουνδιακού.
- ✓ Το γερουνδίο μετατρέπεται σε γερουνδιακό που συμφωνεί κατά γένος αριθμό και πτώση με το ουσιαστικό (το υποκείμενό του).
- ✓ Το γένος και ο αριθμός του ουσιαστικού δεν μπορούν να μεταβληθούν, ενώ η πτώση του ουσιαστικού καθορίζεται πάντοτε από τη σύνταξη των προθέσεων.

Παράδειγμα 1:

Ενεργητική σύνταξη: **ad imitandum** **imagines**

Παθητική σύνταξη: **ad imagines** **imitandas**

Παράδειγμα 2:

Ενεργητική σύνταξη: **Spes** **expugnandi** **urbem**

Παθητική σύνταξη: **Spes** **urbis** **expugnandae**

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να γίνει η γερουνδιακή έλξη και να διευκρινίσετε αν η έλξη είναι υποχρεωτική ή όχι, αιτιολογώντας την απάντησή σας.

Cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam (κεφ: 32)

- ✓ **Cupidus bene gerendae et administrandae rei publicae**
- ✓ Η γερουνδιακή έλξη στο συγκεκριμένο παράδειγμα δεν είναι υποχρεωτική, είναι προαιρετική, αφού στην πρόταση χρησιμοποιούμε απρόθετη γενική γερουνδίου (gerendi, administrandi rem publicam). Η κλασική λατινική προτιμούσε την έλξη και σε αυτή την περίπτωση.

Ad intuendum imagines (κεφ: 32)

.....
.....

Colendo et cogitando homines excellentes (κεφ: 32)

.....
.....

Laudem et honestatem expetendo (κεφ: 32)

.....
.....

2) Στο κεφάλαιο 49 έχουμε τρεις γερουνδιακές έλξεις. Και οι τρεις έλξεις είναι υποχρεωτικές, αφού η αντίστοιχη ενεργητική σύνταξη με εμπρόθετο τύπο γερουνδίου (de+ αφαιρετική γερουνδίου, causa + γενική γερουνδίου, ad + αιτιατική γερουνδίου και αντικείμενο γερουνδίου σε αιτιατική δεν είναι δυνατό να υπάρξει στη λατινική γλώσσα.

Παθητική σύνταξη: de interficiendo Caesare

{Ενεργητική σύνταξη → αδύνατη: de interficiendo (Caesarem)}

Παθητική σύνταξη: unguium resecandorum causa

{Ενεργητική σύνταξη → αδύνατη: (ungues) resecandi causa }

Παθητική σύνταξη: ad eam obiurgandam

{Ενεργητική σύνταξη → αδύνατη: ad (eam) obiurgandum}

3) Στα παρακάτω παραδείγματα να προστεθεί στο γερούνδιο το αντικείμενο που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση και να γίνει η γερουνδιακή έλξη. Να διευκρινίσετε αν η έλξη είναι υποχρεωτική ή όχι και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Legatum miserunt ad nuntiandum (victoriam)

.....
.....

Caesar misit milites causa oppugnandi (urbem)

.....
.....

Scrispit librum de curando (corpus)

.....
.....

Campus aptus (=) commitendo (proelium)

.....
.....

Discimus legendo (libri)

.....
.....

Debemus esse breves in narrando (aliquid)

.....
.....